

A jövő háború képe

Amit mindenkinek tudnia kellene.

Írta: Bleier Mór ny. ezredes.

A repülés technikájának és a vegyi harcieszközök gyártásának óriási fejlődése olyan mértékben változtatja meg a hadvezetés módját, hogy ezzel a nagy nyilvánosságnak is behatóan foglalkoznia kell, hiszen nem utolsó sorban mindnyájunk testi biztonságáról és jólétéről van itt szó. A háborúban eddig az volt a vezérelv, hogy fel kell keresni, meg kell verni az ellenséges *hadsereget* így történt ez az ókorban és a középkorban s így cselekedett Napoleon is. A stratégia törvényei mindig ugyanazok maradnak, csak eszközei változtak és változnak az idők folyamán.

Az a tény, hogy most a világháború után a népek inkább szólhatnak bele a hadüzenet és békekötés kérdéseibe, a világ ebben az irányban tehát demokratizálódott, továbbá az a körülmény, hogy a hadvezetés teljes mértékben függ az országok ipari és általános gazdasági termelőképességétől, arra vezetett, hogy a háborús akarás központja nincs többé a hadseregben, amely a dinasztia, vagy a kormány eszköze volt, hanem a parlamentben, mint a néphangulat kifejezőjében. Ebből következik, ami már a világháború vége felé is megtörtént, hogy *a jövő hadvezetés nemcsak a hadseregek, hanem az ellenség országának egész területe s így az összes fegyvertelen nép ellen fog mindinkább fordulni.* Ez az oka a légi és vegyi háború egyre nagyobbodó szerepének.

A repül őfegyvernem minden eddigi teljesítménye csak gyermekjáték ahhoz viszonyítva, amire az egy jövőbeli háborúban képes volna. *Pershing*, az északame-

rikai Egyesült Államok hadseregfőparancsnoka, azt írja egy nemrég közzétett könyvében, hogy „*a háromdimenziós — a föld felületén és a levegőben — való hadviselés objektuma nem annyira a katona, mint a fegyvertelen, védtelen polgár. Tehát valósággal nem háborúról, hanem egyszerűen lemészárlásról lehet szó a jövőben*”. Angol katonai körök és főleg Richardson tábornagy véleménye szerint néhány órával a háború kitörése után bombavető repülőnaszádok, amelyek elhomályosítják az eget, fognak az ellenséges ország fővárosai és gazdasági centrumai fölött eldübörögni és óriási lövedékek ledobása által olyan pánikot idéznek majd elő, hogy az emberéknek a pincékbe és egyéb földalatti helyiségbe kell menekülniök.

Ezzel a lehetőséggel számolva Oroszországban új házak építésére csak úgy adnak engedélyt, ha az építkező kötelezi magát, hogy földalatti betonozott, robbanás és gáz behatolása ellen mentes helyiségeket is épített. A bombavető naszádokat követik a gáznaszádok, amelyek a legveszélyesebb mérges gázokkal árasztják el az emberlakta vidékeket és onnan minden életet, — még a növényeket is — kipusztítanak.

Nagy városok elgázosítása tekintetében igen eltérőek a vélemények. Német szaktekintélyek nem hisznek ebben a veszélyben, mert azt vélik, hogy például Berlin elgázosítására nem kevesebb, mint ezer tonna méreganyagra volna szükség, amelyet csak háromezer repülőgép tudna szállítani. Ilyen nagyszámú aeroplánt *egy célra* felhasználni még Franciaország sem volna képes, amelynek pedig a világ leg-hatalmasabb légiflottája van. A németekével szemben az angolok véleménye az, hogy a legújabb mérges gázok olyan szörnyű hatásúak, hogy ezer apró gázfejlesztővel, amely már tíz repülőgépen is elfér, egész Londont el lehetne pusztítani.

A nézetek tehát, mint látjuk, igen eltérőek. Ha mélyebben bepillantunk e nézetkülönbség motívu-

maiba, könnyen kitalálhatjuk ennek okát is. Németországban nem beszélnek a legmodernebb gázokról, de joggal föltehetjük, hogy ismerik őket. Ezek a legújabb mérges gázok hatásukban sokszorosán felülmúlják azokat, amelyekről a német szakkörök a fenti optimisztikus módon nyilatkoznak. Az angol szakemberek pedig ama régi angol szokás szerint járnak el, hogy *a nép előtt sohasem festik kisebbre a veszélyt, mint amilyen.* De feltéve, hogy az angol vegyészek erősen túloznak a szóbanforgó mérges gázok hatását illetőleg, mégis bizonyos, hogy aránylag igen csekély számú — és így nem könnyen észrevehető — repülőgép is elegendő volna az angol főváros elpusztítására.

Most természetszerűleg az a kérdés merül fel, hogy a megtámadott időt enged-e az ellenségnek, hogy irtózatot munkáját nyugodtan elvégezhesse, vagy hogy milyen védőeszközökkel igyekszik elhárítani az őt fenyegető nagy veszélyt?! Hogy erre nézve támpontokat nyerjenek, az utolsó években úgy Angolországban, valamint különösen Franciaországban nagy légi hadgyakorlatokat rendeztek fővárosaik felett. Az ezekből nyert tapasztalatok bizony igen lehangolók voltak. Megállapítást nyert mindannyiszor, miszerint hogy ma még az a helyzet, hogy *a repülők igen erős fölényben vannak a földi harcieszközökkel szemben.* Bár a védelem, amelyben nemcsak a légi támadást elhárító tüzérség vesz részt, hanem a repülők is közreműködnek, több ellenséges gépet lelőne, mégsem sikerülne a fővárosokat a végveszélytől megóvni. Hiszen aránylag kevés repülő is óriási pusztításokat volna képes véghezvinni az igen erős hatású mérges gázokkal, amelyek ellen alig lehet védekezni. Vannak például gázfajták, amelyek csekély mennyiségben is alkalmazva arra kényszerítik a megtámadottat, hogy gázalarcát lerántsa magáról; a *lélegzés* folytán most már szabadon hatolhat be a gáz a tüdőbe, ahol halálos roncsolást idéz elő. Az yperit nevű gáz, mely ellen csak teljes gumiruha nyújthatna védelmet, be-

lélegzéskor azonnali halált okoz, de ha nem is jut be a szervezetbe, a levegőn cseppfolyóssá válik, ezáltal azután a ruhán keresztül a bőrre jut, amelyen halált okozó fekélyek keletkeznek általa.

A szárazföldön nem lehet nagyobb csapattestekkel egymás mellett észrevétlenül elhaladni, a levegőben azonban aránylag kis repülőgépnaszádokkal lehet láthatatlanul operálni. A légűr mérhetetlenül nagy és a benne való haladás nincs utakhoz kötve; felhők — újabban mesterségesek is — és egyéb légköri befolyások, valamint a sötétség számtalan lehetőséget nyújtanak arra, hogy meglepetésszerű légi támadást intézhessen az ellenség.

Hogy az említett három nagy állam milyen következtetéseket fog levonni a rendezett légi gyakorlatok tanulságaiból, azt egyelőre még nem lehet tudni, annyi azonban máris megtörtént, hogy légügyi költségvetésüket erősen fölemelték. Az érdekelt katonai körök kétfélét kívánnak: *az aktív irányban haladók azt mondják, hogy a légi haderőket épp olyan hatalmasokká kell tenni, mint a tengerieket, a passzív irányúak pedig követelik, hogy földalatti helyiségeket kell mindenfelé tervszerűen építeni, amelyekben nemcsak a katonaság, hanem az öszlakosság és a hasznos állatok is biztos menedéket találjanak bombák és mérges gázok ellen.*

De nemcsak ezek a nagyhatalmak, hanem más kisebb országok is számolnak a modern hadvezetés eshetőségeivel és készülnek a védelemre. Így például Lengyelország az elmúlt nyáron valóságos légi támadást rendezett fővárosa, Varsó ellen s ezelőtt a szó szoros értelmében „ad oculos” demonstráltatta a kártékony gázok hatását. Ugyanis könnyeket fakasztó gázzal, amely múltó kellemetlenségeket okozott, de egyáltalában nem volt veszélyes, lövette a szép látványt nyújtó manőverek nagyszámú nézőközönségét. Lett erre rövid ideig tartó nagy rémület, amelynek semmi komolyabb káros következménye persze nem

volt, de általánossá tette azt a meggyőződést, hogy múlhatatlanul szükséges megalakítani egy nemzeti aeroegyesületet, hogy ez a társadalmi intézmény legfőbb feladatakép a katonai légi védelmet támogassa. Ugyancsak a fenti, talán kissé drasztikus légi propaganda hatása alatt a fővárosi tanács ülésén azt a javaslatot terjesztették elő, hogy minden lakást gázbiztos kamrával kell ellátni.

Szovjetországban már évek óta fennáll egy félig hivatalos, félig magánintézmény, mely az egész országban a városok és falvak lakosságát úgynevezett „vegyi egyesület”ekbe tömöríti össze. „Vegyi városkák”nak nevezett telepeken állandóan folynak mérges gázokkal való kísérletek, amelyekben a gáztámadást és az ezek elleni védekezést gyakorolják. E gyakorlatokban nemcsak a katonaságnak, hanem a polgári lakosságnak is turnusokban részt kell vennie.

Hogy fogalmat alkothassunk magunknak arról, hogy technikailag a tökéletesség milyen magas fokán állanak a modern hadirepülőgépek, álljon itt annak a hidrolánnak a leírása, amelyet az angol admirális most állított be a szolgálatba és amely első lépését jelenti a *repülő hadihajók* megvalósításának. Ez a gép 450 lóerejű Napier—Blackburn-hidrolán, amely a levegőben 320 és a vizen 150 kilométer óránkénti sebességgel tud előrehaladni. Alvázat két mahagónifából épített csónaktest alkotja, amelyek között egy óriási — 900 kilogram súlyú — torpedólövedék van elhelyezve. Attól a pillanattól kezdve, amint ez a repülőgép a tenger felszínét érintette, a pilótának módjában áll, hogy a torpedót egy vékony lánc meghúzása által kilőhesse. A gép ezenkívül két Lewis-rendszerű, nehézkaliberű gépfegyverrel van felszerelve és bombavetésre is alkalmazható. Legfélelmetesebb tulajdonsága azonban könnyű mozgathatósága, amellyel biztosítani tudja elérhetetlenségét. Ugyanis képes arra, hogy *leggyorsabb repülése közben egyszerre lecsap a vízre, és miután kilőtte a torpedót, azonnal*

irányt változtat, vagy ismét fölemelkedik a levegőbe, még mielőtt a léghárító tüzérség akcióba léphetne. Hasonló torpedórepülőgép van Franciaországnak is, amelyet a Levasseur-gyárak készítenek és amelybe 600 lóerős Renault-motor van beépítve. Alvázának két kereke között 700 kilogram súlyú torpedólövedék van felszerelve, amellyel együtt a repülőgép összsúlya közel 4000 kilogramot tesz ki. Óránként 170 kilométernyi sebességgel halad, nyolc perc alatt 1000 és harminchat perc alatt 3000 méter magasságra tud föl-emelkedni. Itt a gép lassítja menetsebességét, hogy jobban lehessen célozni, s azután leejti tíz méter hosszú torpedóját, amely vízszintes helyzetben ér a földre és ott felrobban. E levegőtorpedó a jövő háború egyik legborzasztóbb fegyvere lesz.

De nemcsak a levegőben és a vízen fog megváltozni a jövő hadviselés módja, hanem a hadseregek úgynevezett motorizálása következtében a szárazföldön is. Eltekintve attól, hogy a tüzérség többé nem lovasfogatokat, hanem géptraktorokat fog használni s ennekfolytán gyorsabb és mozgékonyabb lesz, a világháború óta egyre tökéletesbedő gépharcikocsik — tankok — fognak elsőrendű szerepet játszani. Eddig háromféle tankot gyártottak: könnyű, középnehéz és nehéz harckocsit. Míg az első kettőben 2—4 ember, 1—2 könnyű ágyú és 2—4 gépfegyver fér el s 20—30 kilométeres sebességgel haladhatnak, addig a nehéz harckocsi ugyan tíz kilométert bír csak megtenni egy óra alatt, de befogadóképessége 10—12 ember, 2—3 nehéz ágyú és 5—8 gépfegyver. Ez utóbbi tankok joggal nevezhetők el *mozgó erődöknek*, amelyeknek védelme alatt egész hadseregrészek felvonulhatnak. Útjukban nem ismernek akadályt, mert a sző Szoros értelmében árkon-bokron, kisebb folyókon és erdőparcellákon keresztül haladhatnak, maguk alatt mindent össztiporva. Különösen Amerikában és Angolországban van sok híve a nehéz tankoknak. Ez utóbbi államokban az elmúlt nyáron Sheffieldben

mutattak be olyan nehéz tankot, amely megérdemli a szárazföldi cirkáló nevét. E tank valóságos földi páncélos hajó, amely tíz méter hosszú és rendkívül bonyolult hernyókerékszerkezet segítségével igen gyorsan és ügyesen mozoghat előre, hátra és oldalt, bármily alakulatú terepen, miközben 23 angol mérföldet képes megtenni óránként. Belsejében nagyszámú könnyű és nehéz ágyú, valamint gépfegyver van elhelyezve, amelyet közel harminc ember kezel. Anglia, amely a hadseregmotorizálás terén első helyen áll a világ összes államai között, eddig 17 ilyen tankszörnyeteg felett rendelkezik, amelyeknek mindegyike körülbelül 10.000 font sterlingbe, vagyis közel háromszázezer pengőbe került.

Még — mint már említettük, — Angliában és az északamerikai Egyesült Államokban inkább a nehéz tankokat kultiválják, addig Franciaországban az úgynevezett teknősbéka-tankkal fegyverzik fel nagyszámban a hadsereget. Ez csak egy katonát fogad be, aki lábával kormányozza a tankot és kezeivel a gépfegyvert irányítja. Elképzelhető, hogy *tüzelésétől eltekintve, milyen óriási lélektani hatással bír az ilyen páncélemberekből álló, gyors rohanással előretörő vaserdő olyan csapatra, amely nincs így motorizálva.*

A távolból irányított harkocsi is megvalósult: Amerikában és Európa nyugati államaiban már régebben végeznek eredményes kísérleteket a távolról automatikusan vezetett, irányát és sebességét változtató katonai páncéljárművekkel.

A jövő háborúja ezeket az egyáltalában nem utópisztikus képeket tárja elénk. Ezekkel a témákkal nemcsak a katonai szakirodalom, hanem a nagy államok tudományos folyóiratai és a polgári sajtó is szüntelenül, behatóan foglalkozik már a világháború befejezése óta. És ez nagyon jól van így, mert ha ismerjük egy esetleges jövő háború rémségeit, akkor talán előkészületeket tehetünk a sikeres védekezésre,

amire különösen olyan kis országoknak van szüksége, amelyeket már békében húszszoros katonai túlsúlyban lévő államok öveznek körül s amely arány európai háború kitörésekor még sokszorosan rosszabbodna is.

Ostwald, a nagy német természettudós, a kémiai háborúról írt nemrég megjelent könyvének zárószavában ezt mondja: „*Eddig volnánk tehát! Kérdés: mit fogunk tenni? Örülten fegyverkezünk-e szörnyű harcokra a levegőben való uralomért, vagy elbúvik az emberiség földalatti gázkamrákba? Vagy elkövetkezik a népek akarata, vagyis az igazi, hatalmas népszövetség által kierőszakolt vilgbéke?*”

Gondolkodjatok el rajta, hogy mit tartotok kicsiny, válogatott könyvtáratokban. Egy sereg rendkívül bölcs és méltó ember, akiket minden civilizált országból évezredek alatt ki lehetett válogatni, a legteljesebb rendben hagyta rátok tanulmányait és bölcsesége eredményeit. Az emberek maguk nagyon begombolkodnak. Hozzáférhetetlenek, külön élnék s türelmetlenekké válnának, ha az ember háborgatná őket, azonkívül a társadalmi szokások is elválasztják őket töletek, de gondolatuk, amelyet legjobb barátukkal se közöltek, értelmes szavakkal meg van őrizve itt számunkra, bár ránk nézve idegen emberek és egy másik korhoz tartoznak. (Azokat a legnagyobb jótetteket, amelyek fenkölt, eszes cselekvésből fakadnak, könyveknek köszönhetjük.)

(Emerson)